

Мізяк О.

ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ УСПІШНОГО НАВЧАННЯ

В останні роки у вищій школі має місце тенденція зниження рівня шкільної освіти вступників, особливо на технічні спеціальності, що природно позначається і на рівні фахівців, що випускаються після закінчення навчання. У ситуації, що склалася, викладач вищої школи змушений знижувати планку вимог, які пред'являються до здобувачів освіти, орієнтуючись на так званого «середнього» здобувача освіти.

Однак можливий і інший підхід, який вимагає, звичайно, від викладача більшого професіоналізму. На успішність навчання здобувачів освіти у ЗВО впливають багато чинників: матеріальне становище; стан здоров'я; вік; сімейний стан; рівень шкільної підготовки; володіння навичками самоорганізації, планування та контролю своєї діяльності (передусім навчальної); мотиви вибору закладу вищої освіти; адекватність вихідних поглядів на специфіку навчання у закладі вищої освіти; форма навчання; організація освітнього процесу; плата за навчання; матеріальна база закладу вищої освіти; рівень кваліфікації викладачів; престижність ЗВО та, нарешті, індивідуальні психологічні особливості. Зазначені чинники можна поділити на дві групи: внутрішні (психологічні) та зовнішні (соціальні та педагогічні).

Причому фактори як однієї, так і іншої груп мають рівнозначний вплив на навчально-виховний процес здобувача освіти. Можливо, вивчення саме психологічного портрета кожного конкретного здобувача освіти допоможе викладачеві підвищити інтерес до предмета та в цілому покращити, перш за все, успішність навчання у закладі вищої освіти. Чому одні здобувачі освіти багато і охоче працюють над оволодінням знаннями та професійною майстерністю, а труднощі, що виникають, тільки додають їм енергії і бажання досягти поставленої мети, тоді як інші все роблять немов з-під палиці, а поява навіть незначних перешкод різко знижує їх активність аж до руйнування навчальної діяльності?

При поясненні цього феномена психологи та педагоги найчастіше апелюють до таких індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти, як рівень інтелекту (здатність засвоювати знання, уміння, навички та успішно застосовувати їх для вирішення завдань); креативність (здатність самому формувати нові знання); навчальна мотивація, що забезпечує сильні позитивні переживання під час досягнення навчальних цілей; висока самооцінка, що призводить до формування високого рівня домагань, та ін.

Але жодної з цих якостей окремо, ні навіть їх поєднання недостатньо для того, щоб гарантувати формування установки здобувача освіти на повсякденну, завзяту та важку працю з оволодіння знаннями та професійною майстерністю в умовах досить частих чи тривалих невдач. Кожен викладач може навести приклади зі своєї педагогічної практики, коли дуже здібний і творчий здобувач освіти з високою і неадекватно високою самооцінкою та початково сильною навчальною мотивацією «ламався», стикаючись із серйозними труднощами в тому чи іншому виді навчальної діяльності, і переставав рухатися вперед, в той час як менш обдарований його товариш успішно долав ці труднощі.

У багатьох випадках низький рівень розвитку спеціальних здібностей унеможливує успішне навчання у ЗВО відповідного профілю. І навпаки, успішне навчання у ЗВО фактично збігається із процесом формування спеціальних професійних здібностей.

Роботу виконано під керівництвом ас. кафедри ПММО Литвин С. В.